

LA MILLORA DE LA GOVERNANÇA UNIVERSITÀRIA A CATALUNYA

**Aportacions del Consell de l'Estudiantat de les
Universitats Catalanes (CEUCAT) a l'informe de la
ponència de la comissió de Governança**

22 d'Abril de 2013

Aportacions a l'informe de la ponència de la comissió de governança

22/04/2013

Creació i funcionament de la Comissió de Governança i la Ponència

El passat 14 de setembre de 2011 es va constituir al Parlament la Comissió per a l'Estudi de la Governança del sistema universitari de Catalunya, integrada per cinquanta representants dels àmbits universitari, polític i civil i que té per objectiu definir en un any el nou model universitari del segle XXI. Aquell mateix dia s'explicava el funcionament de la comissió com un òrgan consultiu i de debat, al marge d'una ponència formada per 10 experts encarregats de la redacció de la proposta, entre els quals figura un estudiant. [1][2][3]

Amb aquest document el CEUCAT fa un anàlisi sobre l'informe final elaborat per la ponència, entenent que aquest informe no és un document de consens i amb voluntat d'acord dels actors del sistema universitari català, sinó l'opinió d'aquests deu experts. Per tant, aquestes aportacions que fa el CEUCAT tenen com a objectiu posar en coneixement d'aquests experts algunes de les impressions dels estudiants de Catalunya perquè siguin incorporades al document, tot i què això no impliqui en cap cas que el CEUCAT comparteixi la resta de l'argumentari i les propostes contingudes a l'informe.

Les propostes del CEUCAT

- **Augmentar el diàleg i la voluntat de consens, per tal d'arribar a un nou document que pugui ser compartit per la comunitat universitària. L'actual document no compta amb el nostre suport.**
- Mantenir el sistema democràtic de sufragi Universal a les Universitats
- Optimitzar els òrgans de govern, evitant duplicitats, sense que es perjudiqui la representativitat.
- Mantenir l'estudiantat i PAS dins dels òrgans de govern (patronat, consell executi, senat, etc...). Aquests col·lectius coneixen la Universitat i fan aportacions des d'un òptica diferent al PDI. En molts casos les seves aportacions han millorat les decisions.
- Mantenir l'estructura i competències del Claustre
- Enfortir òrgans com els Consells d'Estudiants que actuïn d'interlocutors amb els òrgans de govern i permetin una major participació de l'estudiantat a la presa de decisions.
- Garantir un sistema de govern transparent i un retiment de comptes que exigeixi responsabilitats.
- Enfortir les estructures suprauniversitàries de coordinació i cooperació.
- Revisar les normatives i legislació per tal de simplificar-la i reduir-la, i donar així major llibertat a la universitat per organitzar-se.

- Dotar a les Universitats de major i més estable finançament públic, lligat a un millor sistema de retiment de comptes econòmic.
- Enfortir la docència als processos d'avaluació del PDI, ja que actualment s'enfoquen gairebé exclusivament des de l'òptica de la recerca.
- Implantar les modificacions de forma voluntària, cada Universitat ha de ser lliure d'acollir-se o no a qualsevol nou model.
- Que abans d'impulsar cap reforma, el Govern no només consideri l'Informe de la ponència, sinó que busqui el consens de la comunitat universitària.

Tot seguit argumentem les propostes del CEUCAT.

A. VALORS I DEMOCRÀCIA

“No podem no ser una institució de referència en matèria democràtica”

Creiem que les universitats han d'esdevenir un referent social en formació en valors i comportament ètic. És per això que la democràcia és i ha de continuar sent un valor fonamental, que lluny d'ésser restringit, el que necessita és un impuls que permeti al mateix temps una millora de la participació i la implicació dels agents de la comunitat universitària en el bon funcionament de la institució, amb una nova cultura de treball i compromís. [4]

Considerem que el document de la ponència no recull aquest valor fonamental, que és el de poder decidir col·lectivament i amb el respecte de tota la comunitat el funcionament diari de la universitat. Si no som capaços de demostrar en les universitats el triomf del diàleg i la cooperació resulta difícil pensar com aquestes podran esdevenir una institució de referència per la societat. [5]

B. ÒRGANS DE GOVERN, PARTICIPACIÓ ESTUDIANTIL I GOVERNANÇA

“La comunitat estudiantil aporta un punt de vista diferent, complementari i necessari”

a) Participació dels estudiants dins de la universitat

L'EEES reconeix els estudiants com a membres de ple dret de la comunitat universitària i preveu la seva participació en l'organització i els continguts educatius de les universitats i en les activitats d'altres institucions d'educació superior. També l'Estatuto del Estudiante Universitario va suposar un pas endavant en reconèixer aquesta participació, i la proposta que aquí es presenta devalua tant la qualitat de la participació (excloent als estudiants en alguns dels òrgans més importants) com en quantitat (reduint el % de representació en la presa de decisions del que es proposa com a Senat). [6-7]

El CEUCAT va presentar un anàlisi de la participació dels estudiants en la presa de decisions a Europa en la què es recollia la presència d'estudiants dins dels òrgans de govern de les universitats (Bord). En són alguns exemples significatius la Universitat de Bergen, Oslo, Cambridge, Helsinki o Paris-Sorbonee. [8-12]

També estudiava el cas de Perpignan, en què el vicerector en matèria d'estudiants forma part d'aquest col·lectiu i esdevé escollit entre aquests. [13]

O la clara aposta per la participació dels estudiants de les agències de qualitat com ara l'Agència de Garantia de la Qualitat d'Anglaterra (QAA), l'Agència Nacional d'avaluació de la qualitat i l'acreditació (ANECA) o l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya (AQU). [14-16]

Amb tot, creiem què la participació dels estudiants en òrgans de govern i gestió tant d'universitats, com d'agències de qualitat i d'altres organismes aporten un important valor afegit, permetent així:

1. que les propostes que arriben als òrgans de govern puguin ser avaluades sistemàticament des del nostre punt de vista, com a part afectada, aportant una visió diferent (propera a les aules) i aportant valor afegit a les propostes
2. que els universitaris siguem una part compromesa de la universitat, i treballem per millorar-la (lluny d'ésser simples usuaris d'un servei)
3. que els interessos, preocupacions i opinions de l'estudiantat arribin de forma efectiva als òrgans de govern i a través d'uns canals de comunicació clars
4. que la universitat també formi als estudiants en aspectes transversals importants com són el lideratge, la cooperació i treball en equip, la negociació, l'expressió en públic, l'argumentació, etc.

Per aquest motiu, creiem que cal reconèixer les estructures democràtiques i legítimes que tenim (els consells de l'estudiantat o òrgans anàlegs), per tal de vehicular les inquietuds i propostes d'aquest col·lectiu, esdevenint els interlocutors vàlids i participant de les decisions de la universitat. [17]

Sobre aquest aspecte, veure també el document "Breu anàlisi de la participació dels estudiants a Europa. Juliol 2012. CEUCAT" que el CEUCAT ja va entregar a la ponència.

b) Organització interna de la universitat.

Tal i com s'ha defensat anteriorment no podem entendre el funcionament i l'organització interna de la universitat sense l'element indispensable de la participació de la comunitat universitària en l'elecció dels representants de les diferents estructures de la universitat, aquestes persones han de ser persones de provada competència i membres de la comunitat universitària. Tot i així creiem que pot resultar interessant la participació no decisiva d'agents externs, amb la confiança de la comunitat universitària, en el funcionament de la universitat i la connexió entre universitat i societat.

Reconeixem la necessitat de reforçar determinats òrgans i competències per tal de garantir l'eficàcia de les decisions que es prenguin de manera col·legiada. Creiem que s'ha de treballar en la creació d'estructures que puguin garantir la participació de tots els agents.

És però beneficiós, l'opció de reduir l'estructura per tal d'evitar les duplicitats que avui ens trobem, ara bé, aquesta simplificació no pot anar en detriment de la participació democràtica

dels diferents agents de la comunitat universitària. No podem assumir reformes innovadores basant-nos en una experiència del segle passat, que s'atenia a una situació social concreta.

c) Responsabilitat en l'ús dels recursos

És molt important establir un sistema de responsabilitat que permeti un funcionament correcte de la institució i eviti les situacions d'aprofitament injust i utilització incorrecte dels recursos universitaris. Tanmateix, no creiem que aquesta millora de la responsabilitat hagi d'estar necessàriament lligada a la reducció dels òrgans de govern. [18]

d) Claustre

Creiem que ha d'existir un òrgan que sigui reflex de la participació de la comunitat universitària i permeti fixar en sentit ampli les línies generals de la universitat. Aquest òrgan ha de poder delegar l'efectiva implementació d'aquestes línies a un òrgan que, mantenint també el reflex de la comunitat, pugui actuar amb més habitualitat que el primer.

e) Organització suprauniversitària de la universitat

- Coordinació

El bon funcionament del nostre sistema universitari va lligat amb l'actitud de les diferents universitats entre elles. En aquest sentit no podem entendre un sistema universitari català eficaç i inclusiu sense espais de diàleg i cooperació de les diferents universitats.

- Cooperació econòmica

Creiem de vital importància, especialment en aquests moments, la cooperació de les diferents universitats en matèria econòmica, especialment en allò que fa referència als serveis consorciats i en l'establiment de programes a nivell de sistema universitari català.

C. AUTONOMIA

“És a partir de la llibertat d'actuació quan realment podem ser innovadors”

a) Normatives de la universitat

Creiem que les universitats es troben envoltades de normatives restrictives que no permeten el desenvolupament lliure i autònom de cada una de les institucions. Per aquesta raó, és pensa que cal establir un marc general que garanteixi els mínims necessaris per a un funcionament correcte i eficaç i deixar llibertat a les universitats per establir els seus propis sistemes normatius. Així mateix és necessària una major estabilitat en relació amb les reformes normatives ja que un nombre excessiu de reformes en un temps reduït no permet un funcionament continu i estable. [19]

b) Centralització/especialització

En el marc d'aquesta llibertat han de ser les universitats les que decideixen què i com volen establir la seva docència i les seves línies d'investigació, redistribuint els seus recursos de la manera en què millor es compleixi la seva voluntat.

c) Millora de l'avaluació

Introduir la cultura de l'avaluació com a ens que permeti la millora contínua dia a dia, evitaria la mala creença que la qualitat s'equipara a la burocràcia. Cal apostar per avaluacions continuades, que permetin la reflexió i l'establiment de fortaleses i debilitats per part de la pròpia institució, tenint en compte la implementació de les propostes de millora fruit del seguiment de les titulacions i de la pròpia universitat.

d) Retiment de comptes equilibrat.

És imprescindible un sistema de retiment de comptes equilibrat que ens permeti prevenir una mala administració que comporti situacions de risc per al bon funcionament de la universitat. Únicament amb un sistema ben definit i articulat es pot aconseguir que cada persona entengui quina és la implicació i les conseqüències de l'exercici d'un càrrec o una tasca del govern universitari. [20].

e) Model de finançament.

El primer que cal assentar és la necessitat de definir clarament quin és el sistema de finançament de les universitat i dotar aquest d'una estabilitat que es perllongui en els propers anys, ja què el constant canvi pressupostari que vivim actualment no permet una previsió clara del funcionament de la universitat, que treballa sempre a llarg termini. Per això, el primer punt a definir és aquesta estabilitat i la manera en com la Generalitat actuarà respecte la finançament públic de la universitat com a administració pública que és.

També estem d'acord amb la necessitat de cercar vies alternatives però, en tot cas, aquestes han d'anar acompanyades d'una nova llibertat normativa per a la contractació i funcionament intern de manera que es puguin desenvolupar amb més llibertat altres vies de finançament, sense que en cap cas aquest fet pugui incidir en la política universitària de la universitat.

Finalment, no es creu convenient afegir més burocràcia a processos ja de per si excessivament regulats amb la inclusió d'una agència ja que, a més, l'objectiu d'obtenir la imparcialitat no semblen garantits amb aquest sistema on l'elecció dels diferents membres no quedaria exclosa d'estratègies polítiques.

f) Personal

Respecte la política de personal, és imprescindible l'equiparació dels indicadors per poder progressar a la carrera docent respecte la docència i la recerca ja que la realitat de la universitat català és de copartició entre aquests objectius. Un pes major per a qualsevol de les

dues vessants posa de manifest l'aposta cap a una de les mateixes i frena en certa mesura la veritable expansió de l'altre.

Així mateix, l'estructura de contractació no funcional també permetria un millor funcionament intern, evitant algunes males praxis que existeixen a dia d'avui a les universitats. Tanmateix i per la seva importància com a administració pública serien imprescindibles un cos de funcionaris mínim que garantís el bon funcionament de la institució, i garantir que el canvi de model de contractació no suposi una precarització dels llocs de treball. La llibertat de càtedra, entesa com a llibertat de pensament, també hauria de quedar garantida.

Per tant, considerem que cal tendir cap a un model mixt de contractació, en què l'objectiu principal sigui una aposta clara per la qualitat de la docència, que no depengui tant de la figura contractual sinó de les eines i mecanismes de les què disposi el sistema per incidir en aquells casos en què no s'està complint amb els mínims exigits.

D. CONSIDERACIONS FINALS

“Cada universitat ha de poder decidir el seu camí”

Per poder tenir una proposta satisfactòria per a tots els agents implicats i que permeti una maximització de l'eficiència i l'eficàcia en el món universitari és necessari i imprescindible que les universitats tinguin màxima llibertat d'actuació per fixar aquestes i altres propostes de funcionament intern, creiem que cal actuar per convenciment i no per imposició si volem que el canvi tingui significació.

Solament amb la capacitat real de fer el seu propi camí, es pot aconseguir una innovació valenta del funcionament intern. Sols amb un marge ampli d'actuació es podran compaginar i sumar totes les diferències i especificitats que envolten cada una de les universitats que es distribueixen per tot el nostre territori.

Per tant, un element essencial i ineludible de la proposta ha de ser la seva voluntarietat. En aquest sentit, per tant, es refusa tota aplicació d'incentius de cap tipus, especialment econòmics que es basin en l'aplicació de canvis concrets i no en indicadors d'eficiència general que, de ben segur, es podran obtenir des de sistemes de governabilitat diferents.

Un cop els ponents hagin tancat el seu document, caldrà que la Comissió i els seus membres puguem aportar la nostra visió sobre el document final. I a partir d'aleshores, si el Govern decideix encetar un procés de reforma del model de governança de les universitats, exigim un procés de diàleg amb les universitats i tota la comunitat de manera que qualsevol canvi sigui de consens i no pas fruit de l'aplicació estricta de l'opinió dels ponents.

Bibliografia consultada:

1. Constitució de la comissió de governança de les universitats. Premsa: Dimecres, 14 de setembre de 2011. Palau del Parlament. Disponible a: http://www.parlament.cat/web/actualitat/noticies?p_id=101392326
2. Relació dels 50 membres de la comissió de governança de les universitats. Premsa: Dimecres, 14 de setembre de 2011. Palau del Parlament. Disponible a: http://premsa.gencat.cat/pres_fsvp/docs/2011/09/14/14/23/61ce828b-2557-4681-bb69-32967c9d3cf1.pdf
3. Avui s'ha constituït al Parlament la Comissió de Governança Universitària. Notícia del Consell de l'Estudiantat de les Universitats catalanes (CEUCAT). Dimecres, 14 de setembre de 2011. Disponible a: <http://consellestudiantat.upc.edu/noticies/avui-sha-constituit-al-parlament-la-comissio-de-governanca-universitaria#ponents>
4. Pons, X. Canvi de model a la universitat? La participació de la societat en la universitat. Els poders públics i la participació de la societat en la universitat. Revista catalana de dret públic. Juny 2012. Disponible a: http://www10.gencat.net/eapc_revistadret/revistes/revista.2011-04-15.8170269681
5. Cámara, G. Canvi de model a la universitat? The University Autonomy in Spain Today, between the Myth and the Reality. Revista catalana de dret públic. Juny 2012. Disponible a: http://www10.gencat.net/eapc_revistadret/revistes/revista.2011-04-15.8170269681
6. Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari Català. Implicació dels estudiants en la qualitat de la Universitat. Disponible a: <http://www.aqu.cat/estudiants/implicacio.html#a2>
7. Real Decreto 1791/2010, de 30 de diciembre, por el que se aprueba el Estatuto del Estudiante Universitario. Disponible a: <http://www.boe.es/boe/dias/2010/12/31/pdfs/BOE-A-2010-20147.pdf>
8. The University Bord of Bergen University. <http://www.uib.no/about/organisation/the-university-board>
9. The University Bord of Oslo University. <http://www.uio.no/english/about/organisation/management/board/>
10. The Cambridge University: <http://www.cam.ac.uk/univ/works/council.html>
11. The Helsinki University. <http://www.helsinki.fi/administration/collegium.htm>
12. Université Paris-Sorbonne <http://www.paris-sorbonne.fr/l-universite/administration/direction-poles-et-services/les-conseils/article/conseil-d-administration-ca>
13. L'Université de Perpignan- Via Domitia. <http://www.univ-perp.fr/fr/presentation/Administration.html>
14. Agència per la Garantia de la Qualitat a Anglaterra. Disponible a: <http://www.qaa.ac.uk/Pages/default.aspx>
15. Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación . Disponible a: <http://www.aneca.es/ANECA/Estructura/Patronato>

16. Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari a Catalunya. Disponible a:
<http://www.aqu.cat/aqu/actualitat/noticies/21710618.html>
17. CEUCAT. Breu anàlisi de la participació dels estudiants en la presa de decisions a Europa. Disponible a: <http://www.ceucat.cat/publicacions/informes-i-estudis/documents/breu-analisi-de-la-participacio-dels-estudiants-en-la-presa-de-decisiones-a-europa/view>
18. Guerrero, S. Canvi de model a la universitat? Finançament i govern de les universitats públiques. Revista catalana de dret públic. Juny 2012. Disponible a:
http://www10.gencat.net/eapc_revistadret/revistes/revista.2011-04-15.8170269681
19. Informe sobre la comissió de governança. Universitat de Barcelona. Maig de 2012. Disponible a:
http://www.ub.edu/web/ub/galleries/documents/noticies/14185_informe_comissio_govern_2012_digital_amb_marques.pdf
20. Gobernanza y rendición de cuentas: las universidades ante la sociedad del conocimiento. VII foro ANECA. Octubre 2006. Disponible a:
www.aneca.es/content/download/8976/.../publi_7foro_marzo07.pdf